

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д.п.н. Пламен Радев Иванов

Пловдивски университет “Паисий Хилендарски”

на дисертационен труд за присъждане на научна степен “доктор на науките”

в област на висше образование 1. Педагогически науки

професионално направление 1.2. Педагогика

Автор: доц. д-р Любен Владимиров Витанов

Тема: “Позитивна педагогическа стратегия в часа на класа”

1. Предмет на рецензиране

Със заповед на Ректора на СУ “Св. Климент Охридски” съм определен за член на научно жури със задача изготвяне на рецензия за осигуряване и провеждане на процедура за защита на дисертационен труд на тема “Позитивна педагогическа стратегия в часа на класа” за придобиване на научната степен “доктор на науките” на СУ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика. Представеният комплект материали е в съответствие със ЗРАС в република България, Правилника за приложение на ЗРАС и с приетия и действащ Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”. Комплектът ключва всички необходими документи.

2. Кратки биографични данни

Любен Владимиров Витанов е на работа в СУ “Св. Климент Охридски” от 1992 г. През 1989 г. придобива ОНС “доктор” по методика на обучението. Избиран е за доцент по методика на обучението Доц. д-р Любен Владимиров Витанов е квалифициран университетски преподавател, който е стабилно ситуиран и идентифициран в академичната, педагогическата, методическата и учителската общности.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Темата на дисертацията е с високо равнище на актуалност поради това, че въпросите за училищното възпитание никога не са слизали от дневен ред. Освен това, влезлите в сила относително нови нормативни документи в областта на образованието изискват актуална и конкретна интерпретации на редица техни поправки в полето на училищната образователна институция.

Актуалността на изследването е обусловена още и от необходимостта за теоретично и практико-приложно осмисляне на часа на класа в референтния аспект, заложен в проблематиката на дисертацията.

4. Познаване на проблема

Авторът познава отлично проблема и е вникнал задълбочено в опита си за неговото теоретично и практическо решаване

5. Методика на изследването

Научно-изследователската методика и процедури е адекватни на обекта, предмета, целите и задачите на изследването.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от: увод, седем глави, изводи, заключение и ползвана литература. Дисертацията е в обем от 273 стр. с показани на следващите 2 стр. публикации на автора по темата и 12 стр ползвана литература, допълнена с интернет адреси. В текста са включени 131 фигури и 12 таблици. Всяка глава е структурирана в параграфи, касаещи нейната интенция. Дисертационният труд е в достатъчен обем, а обхванатото поле на фактическия материал показва уменията на дисертанта да вникне в състоянието на проблема и да посочи средствата за решаването му. Категориално-понятийният апарат е научно издържан (със забележки, които ще представя по-долу) логиката на изследването е последователна и презентира автора на докторския труд като изследовател с високо равнище на експертиза. Необходимо е обаче категорично да се посочи, че диагностичното проучване показва следствия от експеримента с модела за позитивна педагогическа стратегия в часа на класа и води до доказване на хипотезата. Препоръчвам на автора да уточни времевите границите на „продължителния педагогически експеримент“ и да посочи времевата локация на диагностичното проучване за всеки клас в очакваното печатно издание по дисертацията. Не е ясно в кои училища има експериментални и в кои контролни групи, а също в кои и колко начални училища в големите градове е проведен експеримента. Добре би било и тестовете за диагностична проверка за всеки клас да се посочат в приложения към дисертацията.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Авторът отбелязва 13 приноса, като не ги разделя на такива с теоретичен и на такива с практически характер. Като цяло трудът все пак е значим в областта на училищната педагогика. От гледна точка на рецензента той се характеризира със следното:

- специфична новост, актуалност и важност за областта на изследването;
- налице е определена цялостна концепция в дидктическите идеи;

- търено е възможно то високо ниво на прецизност в използвания език и средства, които са адекватни за постигане на целите на дисертацията и рецепция на текстовете;
- спазен е баланс между теоретична и емпирична части на изследването, което е направено в континуума на изследването, а не в само в седма глава, като емпиричната седма глава е за начален етап на основната ;
- решават се задачи и проблеми със съществено значение за институционализираното възпитанието в българското училище.
- предложените изводи и решения са рационални и имат евристична стойност за класните ръководители;
- тези решения са аргументирани и подкрепени със съвременните тенденции и предизвикателства на училищната педагогика и нормативната база;
- налице е възможност за адекватно с приложение на научните обобщения и изводи;
- текстовете са написани еднолично със съответното цитиране.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

В документите по защитата са представени общо 12 публикации, свързани с изследователския проблем. От тях само една е в съавторство.

9. Лично участие на автора

Целият текст на дисертацията, емпиричното изследване, резултатите и изводите са лично достойние и заслуга на автора. Няма данни за плагиатство.

10. Автореферат

Авторефератът достоверно възпроизвежда съдържанието на труда. Текстът е съставен по съкратено изложение на главите на дисертацията, изводите и заключението.

11. Критични забележки, въпроси и препоръки

Темата на дисертацията дава възможности за редица бележки, въпроси и препоръки. Искам да почертая, че бележките ми като рецензент не обвързват автора да се съобразява с тях, а по скоро да помогнат в научното дирене. Първо, за дефиницията на час на класа. Според мен, тя може да изглежда така: **Часът на класа** е вариативна форма за пряко взаимодействие на класния ръководител с учениците от съответния клас, с която се решават актуални общокласни въпроси, обучителни и възпитателни проблеми, интердисциплинарен комплекс от знания, умения и компетентности, обсъждат се различни теми, изведени от интересите и живота на учениците, като и от живота на училището. Използваният дефиниенс „времева организационна единица на дейността” е прекалено общ. Що се отнася до родителите, и те може понякога да присъстват, но все пак има разлика от

родителска среща. Второ, добре би било да се представят и обяснят накратко функциите на часа на класа, които според мен са: възпитателна; обучаваща; социализираща; ориентираща; насочваща; мотивираща, просветителска (знания, извън учебните програми, ЗИП и ФП); формираща и развиваща, синергетична. Трето, в изложението е възможно да намери място и подтемата за **специфичен дизайн на час на класа, който да не повтаря урочна структура** (защото се пише за план на урок и ход на урок (стр. 200), както и за принципите, върху които се конструира и организира. Що се отнася до дефиницията за урок, дадена н стр 191, винаги съм възразявал срещу схоластиката в нея, че реализира единството между дейността на учителя и учениците в процеса на обучение по определена тема за определено учебно време' (Петров, 2016). Първо, тази дефиниция може да се отпрати за всички форми на обучение. Второ, самото единство не води до развитие (закон на диалетиката). Урокът организира взаимодействия, а не единство. Трето, урокът и другите форми на обучение организират, а не реализират процеса на обучение. Всяка форма в образованието изпълнява функции, но не реализира съдържание (процесите на възпитание и обучение). За това има методи и технологии на възпитание и обучение.

Въпроси към докторанта:

1. Какво разбира докторантът под учебен час (дефиницията липсва в нормативните документи)?
2. Учебен час ли е часът на класа?
3. Защо авторът приема, че урокът и урочните занятия са основни форми на обучение в часа на класа? Не е ли по-правилно да се каже, че часът на класния преминава/ провежда се **чрез** тези две форми, избрани от автора.
4. Трябва ли моделът на часа на класа да се затваря в рамките на здравното, гражданското, биологичното и интеркултурното образование и може ли той да има и други компоненти, например ученическо самоуправление?
5. Какъв е възпитателният аспект на часа на класа, за да не се дидактизира излишно и да се изведат меките компетентности, типични за училищното възпитание?
6. Защо се ползва Правилник за прилагане на Закона за народната просвета, след като този закон е отменен в Преходни и Заключителни разпоредби на сегашния ЗПУО?

12. Лични впечатления

Нямам преки впечатления от академичната дейност на доц. д-р Любен Витанов. Като външен наблюдател смятам обаче, че той е доказал се учен с авторитет, както в колегията на ФНОИ, така и в научно-педагогическата общност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и *отговаря на изискванията за придобиване на научна степен* в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”

Дисертационният труд показва, че дисертантът **притежава** добри теоретични знания и професионални умения по професионално направление 1.2 Педагогика като **демонстрира** качества и компетентности за провеждане на изследвания с получаване на оригинални и значими научни приноси.

Поради гореизложеното давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди научната степен “доктор на науките”** на доц. д-р Любен Владимиров Витанов в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика.

15. 05. 2021 г.

Рецензент: .....

проф. д.п.н. Пламен Радев Иванов